

unicef

per a cada infància

EN ESTES ELECCIONS GUANYA LA INFÀNCIA

Un programa per a xiquets, xiquetes i adolescents

UNICEF Comité Comunitat Valenciana

UN PROGRAMA PER A XIQUETS, XIQUETES I ADOLESCENTS

El cicle polític i legislatiu que s'obri amb les eleccions municipals del mes de maig del 2023 és una oportunitat per a situar la infància i l'adolescència al centre de les decisions. Les entitats locals, com a administracions més pròximes als infants i adoles-

cents, tenen la responsabilitat de salvaguardar els seus drets i de convertir els seus espais de convivència i d'accés a servicis en territoris protectors que promoguen i vetlen pel compliment de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Per què els infants i adolescents s'han de tindre en compte i han de tindre presència en els programes electorals?

1. Perquè són el 18% de la població de la Comunitat Valenciana.

2. Perquè, a més de ser una obligació derivada de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, tindre en compte els infants demostra una visió a mitjà i llarg termini en l'àmbit local i enllaça amb els plans que els països han elaborat a escala internacional, com ara l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, la Nova Agenda Urbana o la Garantia Infantil Europea, per a fer front a desafiaments globals.

3. Perquè invertir en infància és una opció econòmicament rendible que

reporta beneficis a tota la població: promou el desenvolupament econòmic i social perquè augmenta la productivitat, el creixement econòmic i els nivells de cohesió social.

4. Perquè poden ser més vulnerables a la pobresa, a la violència i a l'explotació.

5. Perquè emprendre a temps les polítiques i inversions necessàries reduïx possibles vulneracions dels seus drets, amb el consegüent estalvi econòmic i social.

6. Perquè són titulars de drets i el compliment dels seus drets implica

la necessitat de millorar lleis i polítiques públiques.

7. Perquè tenen dret a ser escoltats i a participar en tots els assumptes que els concernixen. La participació, a més d'un dret, és un principi rector de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

8. Per solidaritat intergeneracional: perquè els sistemes públics de servicis i protecció social basats en este principi també han de tindre en compte la infància i les famílies amb infants per raons de justícia i sostenibilitat.

Des d'UNICEF Comité Comunitat Valenciana presentem a les organitzacions polítiques que participen en les eleccions municipals 12 propostes, agrupades en cinc eixos estratègics, que desitgem que es tinguen en compte en els seus programes electorals. Considerem cada proposta prioritària per a millorar la vida i el benestar dels infants i

adolescents en l'exercici dels seus drets en l'àmbit local. El contingut d'estes propostes s'ha sotmés a un **procés de validació i participació amb el Grup Assessor UNICEF Espanya**, compost per xics i xiques entre 12 i 20 anys. Per tant, el document inclou la seua veu, preocupació i opinió per a cadascun dels eixos estratègics.

EIXOS ESTRATÈGICS

CADA INFANT I ADOLESCENT ÉS VALORAT, RESPECTAT I TRACTAT DE MANERA JUSTA DINS DE LA SEUA COMUNITAT

Les ciutats, els pobles, els seus carrers, barris, places, parcs, escoles... són els llocs físics on infants i adolescents creixen, es relacionen, aprenen i exercixen els seus drets. Els entorns locals poden ser i han de ser espais d'oportunitat per als infants i cal evitar que es transformen en factors de desigualtat amb efectes especialment adversos entre la infància i l'adolescència. L'entorn local (territori, servicis, infraestructures, etc.) i les experiències que s'hi viuen són elements determinants en el

procés de creixement i, per tant, han de formular-se tenint en compte les seues necessitats i drets.

Les entitats locals han de posar el focus en els col·lectius en situació de vulnerabilitat, no sols per una qüestió d'equitat i justícia social, sinó com a estratègia fonamental de lluita contra les desigualtats i a favor de la cohesió de la societat. Les inversions per a resoldre les inequitats que afecten els infants i adolescents són les que més retorn tenen en termes de millora dels indicadors de benestar.

PROPOSTES

1 Els mateixos drets per a tothom. Cal emprendre accions encaminades a fer de les entitats locals espais socialment inclusius que permeten impulsar les capacitats dels infants i adolescents, espais que lluiten contra la discriminació –ja siga social, econòmica o de gènere– i que els oferisquen una oportunitat per a desplegar tot el seu potencial, amb independència de factors com l'edat, el sexe, la capacitat física o mental, l'origen, la procedència o situació econòmica, etc.

És necessari concretar les discriminacions a les quals estem exposats els xiquets i les xiquetes.

Grup Assessor UNICEF Espanya

2 Igualtat de drets entre xiquets i xiquetes. Cal incrementar els recursos destinats a programes de sensibilització, detecció, prevenció i atenció respecte de la desigualtat de gènere. També cal establir instruments que incrementen l'atenció que reben xiquets, xiquetes i adolescents que viuen situacions de violència de gènere en l'entorn familiar, escolar i social.

La desigualtat de gènere transcendeix l'entorn familiar i arriba a l'àmbit educatiu i social dels xiquets i les xiquetes.

Grup Assessor UNICEF Espanya

3 La infància en moviment. Proporcionar i enfortir mecanismes de resposta, atenció, protecció i inclusió de la infància en moviment, infància i adolescència refugiada i víctimes de tràfic, de manera que es vetle sempre pel seu interès superior en coordinació amb altres agents i, alhora, que es garantisca l'accés de les famílies a servicis essencials a través de mesures com l'empadronament lliure d'obstacles.

Promoure programes de sensibilització/conscienciació de la societat local per a informar sobre la situació d'infants migrants i refugiats perquè empatitzen amb ells i se'n facilite l'acolliment.

Grup Assessor UNICEF Espanya

LA VEU, LES NECESSITATS I PRIORITATS DE CADA INFANT I ADOLESCENT ES TENEN EN COMPTE EN TOTES LES DECISIONS QUE ELS AFECTEN

Las entitats locals, com a administració més pròxima a la ciutadania, són la primera anella de l'organització política de l'Estat que coneixen infants i adolescents. Les demandes i preocupacions dels infants esperen una resposta d'estes entitats a través de normatives, polítiques públiques i pressupostos.

Els últims anys hi ha hagut un augment progressiu dels espais de participació infantil i adolescent tant a escala estatal com autonòmica, però especialment en l'àmbit local. La **Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància** ha impulsat que 342 entitats locals espanyoles tinguen òrgans de participació infantil en el seu àmbit competencial. Estos espais de participació es configuren com una de les eines a través de les quals les entitats locals garantixen el dret, reconegut per la Convenció sobre Drets de l'Infant de les Nacions Unides, que la infància siga escoltada i que la seua opinió es tinga en compte. La participació infantil no és només un dret, sinó que, a més, és un dels principis rectors de la Convenció, de manera que tots els drets reconeguts en la Convenció han d'interpretar-se tenint en compte el dret a la participació de la infància.

La participació infantil en l'àmbit local ha d'anar molt més enllà de tindre una opinió i ha d'incloure el dret dels infants i adolescents a la informació, participació i influència respecte a decisions i assumptes que els afecten, com a ciutadans i ciutadanes de ple dret que són. La participació és un factor fonamental de desenvolupament dels infants i promou habilitats de protecció, d'autonomia, de resiliència i de comunicació, a més de fomentar el pensament crític, la creativitat i valors com el compromís i la responsabilitat. Així mateix, la participació infantil també és un mecanisme de govern i capacitat democràtica perquè permet que els infants i adolescents experimenten un rol actiu i útil en la seua comunitat i es reconeguen com a agents socials de canvi. Així mateix, involucrar-los en la presa de decisions és una condició necessària per a incorporar adequadament la perspectiva de drets de la infància a les institucions i, alhora, un pas ineludible per a avançar en la consideració i mirada social respecte a este col·lectiu.

Fomentar la participació infantil en l'àmbit local, a més de promoure un dret fonamental dels xiquets, xiquetes i adolescents, ajuda a construir societats més justes i igualitàries presents i futures.

PROPOSTES

4 Escoltar els infants. Incorporar la participació infantil i adolescent amb caràcter estratègic a l'elaboració, el seguiment i l'avaluació de les polítiques locals d'infància i adolescència. Impulsar la creació d'òrgans estables, dotats de recursos i amb caràcter sostenible que canalitzen la participació dels infants i adolescents. Afavorir la coordinació d'estos organismes amb totes les estructures locals, respectant la independència d'estos espais i assegurant mecanismes de rendició de comptes entre xiquets, xiquetes i adolescents i el govern local.

Volem espais de participació de qualitat on infants i adolescents se senten escoltats de veritat.

No es tracta de crear òrgans de participació perquè sí, sinó d'assegurar que funcionen i que es mantenen.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TOTS ELS INFANTS I ADOLESCENTS TENEN ACCÉS A SERVICIS ESSENCIALS DE QUALITAT

A la Comunitat Valenciana, el 37,7% (335.000) de xiquets i xiquetes viuen en risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE ECV 2021 INE). Esta xifra repre-

senta quasi 5 punts més respecte a la xifra estatal (33%), i un augment de 5,3 punts respecte a l'any 2019 en l'àmbit autonòmic. El risc de pobresa o exclusió social entre la infància de la Comunitat Valenciana és quasi 7 punts percentuals superior a la del conjunt de la població. Hi ha una associació entre pobresa i benestar, desenvolupament cognitiu i nivell educatiu dels infants que afecta les condicions de vida i pobresa en l'etapa adulta.

Este escenari no afecta d'igual manera tots els infants i les seues famílies, perquè la probabilitat de patir pobresa greu o trobar-se en risc d'exclusió social és determinada pel context socioeconòmic, laboral o geogràfic en què es troben. Sabem, a més, que el risc de patir pobresa o exclusió es relaciona directament amb el lloc on viuen, amb el barri, amb l'espai urbà o rural que els envolta i amb les possibilitats d'accés a servicis essencials de qualitat. Per tant, és fonamental la intervenció i coordinació de totes les administracions a fi d'emprendre mesures correctores que generen cohesió social i econòmica entre la ciutadania, especialment entre xiquets i xiquetes.

Els hàbits de vida dels infants i adolescents són en bona part determinats per l'entorn i els servicis als quals tenen accés. Les entitats locals tenen un paper clau en la configuració d'espais i la dotació de

servicis que fomenten la vida activa en la infància, l'alimentació saludable, la salut física, l'educació de qualitat, l'esport, el joc i l'oci.

No obstant això, facilitar servicis que fomenten la salut física de la infància no és suficient des d'una concepció integral de la salut. Si una cosa ha posat de manifest la pandèmia de la covid-19 és la necessitat de reforçar els servicis de salut mental i emocional. En este sentit, les entitats locals han d'optar per una labor preventiva que ajude la infància i l'adolescència a disposar de les eines necessàries per al seu benestar emocional i, alhora, que pose en marxa accions que eviten conductes especialment nocives per a infants i adolescents, com l'assetjament escolar, el ciberassetjament i altres formes de violència.

No hem d'oblidar, a més, que els espais relacionals de la infància i l'adolescència superen el món analògic i tenen translació directa en l'entorn digital. De nou, la pandèmia de la COVID-19 ha posat de manifest la bretxa digital i les dificultats d'accés de moltes famílies, xiquets, xiquetes i adolescents a les eines tecnològiques que podien facilitar la continuïtat del dret a l'educació i de la seua capacitat de relació entre iguals. No obstant això, este accés a canals i dispositius digitals ha d'anar acompanyat d'una labor de formació i sensibilització sobre l'ús adequat i segur de les tecnologies, com a estratègia clau per a reduir l'exposició a potencials riscos associats a este àmbit.

PROPOSTES

5

6

7

8

en pàgina següent >>>

PROPOSTES

5 Combatre la pobresa des de l'àmbit local. Cal disposar de mesures i recursos específicament dirigits a la població infantil i adolescent en l'àmbit local, amb un enfocament preventiu i universal en el disseny de les prestacions i servicis socials per a combatre la pobresa infantil, i en el marc de les prioritats de la Garantia Infantil Europea i del pla d'acció d'Estat: atorgar ajudes econòmiques a les famílies amb infants a càrrec, de manera àgil i planificada, en situació més vulnerable; afavorir el dret a un habitatge digne i al manteniment dels subministraments domèstics essencials des de l'àmbit local.

6 Educació per a tota la infància. Cal dissenyar polítiques de reforç educatiu des de l'àmbit local que garantisquen l'accés equitatiu i efectiu a una educació de qualitat a través de beques i programes d'ajuda, especialment per als infants en situació de vulnerabilitat, que afavorisquen la igualtat d'oportunitats i la inclusió. Garantir l'accés equitatiu a activitats socioeducatives, culturals i d'oci.

Reforçar el sistema educatiu amb recursos perquè els infants tinguin l'ajuda escolar que necessiten.

Oferir informació, alternatives i cursos d'orientació als xics i xiques que no volen anar a la universitat... "Com més informació tinguem, mes bé podrem triar."

Grup Assessor UNICEF Espanya

7 Bon ús de l'entorn digital. Cal assegurar a tots els xiquets, xiquetes i adolescents l'accés a les tecnologies i el bon ús a través de les mesures necessàries que els permeten gaudir de tots els drets en l'entorn digital.

Dotar els centres educatius de més equipament tecnològic a la disposició dels alumnes i assegurar la connectivitat a tots els infants del municipi.

Millora de la qualitat de les tecnologies i reducció de la bretxa digital que s'ha posat en evidència durant el confinament.

Grup Assessor UNICEF Espanya

8 Compromesos amb la salut. Cal promoure mecanismes integrals de prevenció en matèria de salut, física i mental, en la infància i l'adolescència destinats a millorar el benestar físic i emocional i a promoure hàbits de vida saludable.

Cal promoure el joc i l'esport al carrer i superar allò de "quedar-se a casa a jugar a videojocs".

Visibilitzar la salut mental, que continua sent un tabú. Necessitem esborrar estigmes.

Promoure alimentació saludable.

Sobre els trastorns de conducta alimentària: cal fer campanyes i programes per a conscienciar i informar sobre la diversitat de cossos i establir mesures de prevenció d'estos trastorns.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TOTS ELS INFANTS I ADOLESCENTS VIUEN EN ENTORNS SEGURS I NETS

Els infants i adolescents han de créixer en espais físics i relacionals on tinguen la salut protegida, salvaguardada la integritat física i emocional i on puguen desenvolupar-se plenament.

Segons figura en l'article 3.m de la Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència contra la violència (LOPVI), "Es considera entorn segur aquell que respecta els drets de la infància i promou un ambient protector físic, psicològic i social, incloent-hi l'entorn digital". I un espai protector requereix, a més, que els infants i adolescents puguen demanar ajuda quan calga i, també, disposar de persones adultes més conscients i responsables dels riscos.

Així mateix, la configuració dels espais locals té un paper fonamental en el benestar de la infància. Les entitats locals han de promoure polítiques d'ordena-

ció de l'entorn local que milloren la qualitat ambiental, el metabolisme urbà i els espais que usen infants i adolescents a fi que, a més, s'adeqüen a les necessitats de joc, mobilitat, participació social, etc. i, efectivament, siguen entorns protectors.

Els infants i adolescents són especialment vulnerables a l'efecte del canvi climàtic i la contaminació atmosfèrica. El canvi climàtic els repercutix en la salut i els afecta més que en altres franges de població.

Cal aplicar mesures relacionades amb la gestió adequada de la repercussió del canvi climàtic en la salut, en l'educació, en el benestar i l'alimentació ajustades a les característiques econòmiques, socials, geogràfiques, ambientals, polítiques i culturals, amb l'objectiu d'augmentar la resiliència de la societat i, especialment, dels infants i adolescents respecte a les repercussions presents i futures.

PROPOSTES **9** **10** en pàgina següent >>>

PROPOSTES

9 Protecció de la infància contra tota mena de violència. Cal posar en marxa mecanismes i mesures per a crear entorns protectors dotats dels recursos i les capacitats suficients per a garantir, amb un enfocament preventiu i en coordinació amb els diversos àmbits, la protecció d'infants i adolescents en situació de risc i violència, dins del marc de les competències establides en la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència contra la violència (LOPVI).

10 Entorns segurs i sostenibles. Afavorir a través de les polítiques locals el dret de la infància i l'adolescència de gaudir d'un medi ambient net i saludable mitjançant actuacions que promoguen una transformació urbana amb enfocament d'infància per a la millora de la qualitat ambiental (contaminació de l'aire, soroll, efecte illa de calor, etc.), del metabolisme urbà (desplaçaments, xarxes d'aigua, energia, sanejament, etc.), de la qualitat dels espais socials (espais públics, equipaments, habitatge, llocs de treball, etc.) i del dret a gaudir de l'oci i cultura responsable a través de la promoció d'entorns segurs assequibles i accessibles.

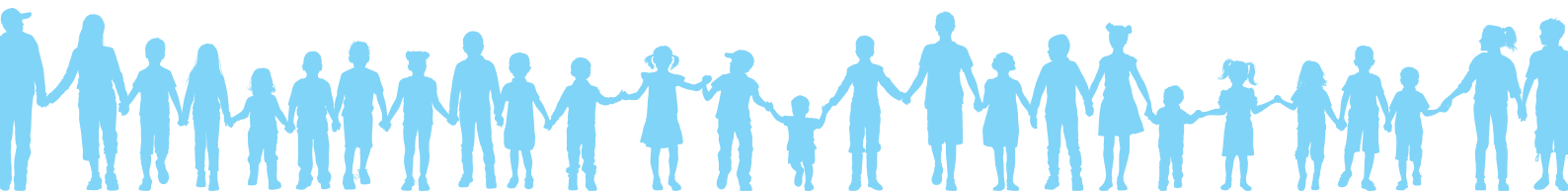
Cal redissenyar els carrers perquè hi haja més espai per a les persones: voreres més amples, més arbres, més bancs, més bicicletes i no tant de cotxe. Carrers més sostenibles.

Més i millor transport públic, que use energies netes i sostenibles i que siga més barat perquè tothom puga usar-lo.

Cal fer que tots els infants puguin gaudir d'espais verds i que puguin visitar paratges naturals, perquè és importantíssim per a la salut.

Cal conscienciar els adults sobre la cura del medi ambient i el reciclatge. Els joves estem sensibilitzats sobre esta qüestió en els col·legis, però els adults no.

Grup Assessor UNICEF Espanya

COMPROMÍS AMB ELS INFANTS I ADOLESCENTS A ESCALA GLOBAL I MECANISMES DE GOVERN DE LA POLÍTICA LOCAL D'INFÀNCIA

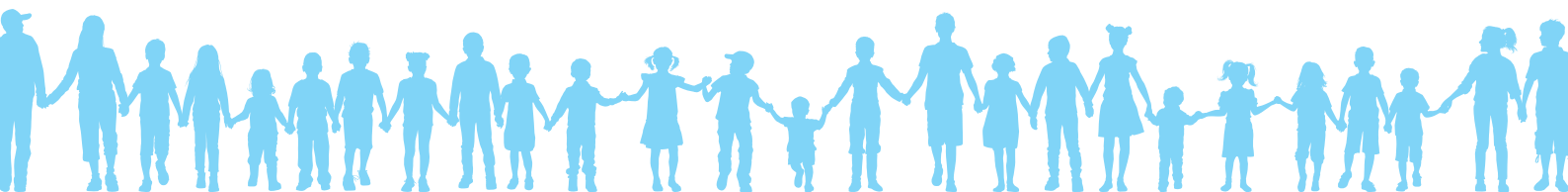
Situar la infància i l'adolescència al centre de les polítiques locals ha de ser una prioritat, com també ho ha de ser la defensa i promoció dels drets de la infància en el marc de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament augmentant els recursos disponibles i enfortint el compromís local amb la Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDN) i l'Agenda 2030.

L'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030, amb la consigna de no deixar ningú arrere, reconeix el doble repte de garantir l'equitat i la sostenibilitat, i constitueix un instrument essencial per a enfortir el compromís pel desenvolupament i la protecció de tots els infants.

Actuar per una cooperació al desenvolupament que pose el focus en l'atenció a la infància i l'adolescència és ara més necessari que mai. Nombroses crisis recents, i més concretament l'ocasionada per la COVID-19, han provocat que les necessitats més bàsiques dels infants arreu del món hagen augmentat de manera alarmant. Una política de suport a la infància i l'adolescència en el marc dels instruments de cooperació internacional hauria de ser una prioritat en l'àmbit local.

Perquè les administracions locals puguin continuar avançant en el compliment de la Convenció sobre els Drets de l'Infant és necessari incorporar l'enfocament de drets a tota la seua acció política. Les decisions adoptades per les administracions tenen, d'una manera o altra, repercussió en els infants i adolescents. Per esta raó és imprescindible que la infància i l'adolescència deixen de ser un assumpte sectorial, només competència d'algunes àrees i departaments, i que passen a ser una política dissenyada, implementada i avaluada de manera transversal i integral, amb implicació de tots els agents locals i situant els infants i adolescents al centre de l'agenda política i social.

Perquè esta governança amiga de la infància continue complint les obligacions de les institucions locals respecte a la Convenció sobre els Drets de l'Infant, és necessari saber quina és la realitat de la infància i l'adolescència en cada moment per tal de dissenyar, aplicar i avaluar una estratègia pròpia amb enfocament de drets, orientada a resultats i dotada dels recursos necessaris per a fer-la efectiva.

PROPOSTES

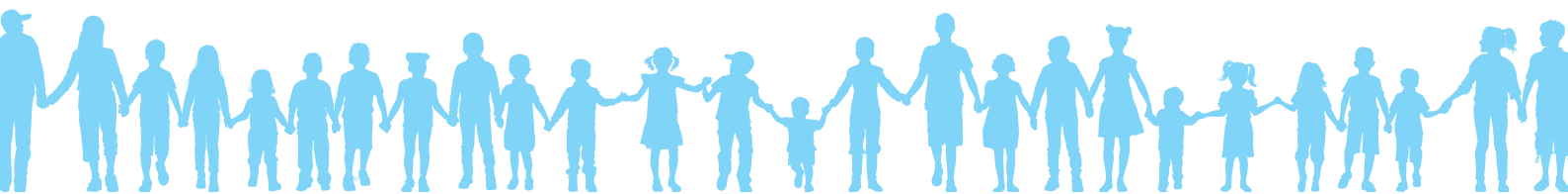
11 Cooperació local per a la Infància. Cal fomentar l'acció local compromesa amb els drets de la infància al món i el desenvolupament sostenible proporcionant recursos dirigits a la cooperació internacional descentralitzada.

12 Governança amiga de la infància. Cal establir una estratègia a llarg termini per a aconseguir transformacions en la qualitat de vida i el benestar de la infància. Per a fer-ho és necessari crear eines de planificació amb enfocament de drets que, al seu torn, vagen acompanyades de mecanismes d'anàlisi pressupostària en clau d'infància i de coordinació interdepartamental que incloguen l'arreglaga de dades, la planificació, el seguiment – mitjançant un sistema d'indicators –, el pressupost per a l'aplicació i, també, l'avaluació de la repercussió sobre el benestar de la infància i l'adolescència.

Les estratègies locals d'infància han de tindre en compte la veu dels infants i adolescents.

Que els consells locals d'infància tinguin connexió i enllaç amb els consells de participació que es fomenten en l'àmbit autonòmic.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TINGUES EN COMPTE...

A més de la inclusió de les 12 propostes nostres, revisa a través d'estes preguntes el teu programa electoral

INCLUSIÓ DELS XIQUETS, XIQUETES I ADOLESCENTS

■ ¿La infància i l'adolescència ocupen un nivell rellevant en el programa electoral? ¿Els xiquets, les xiquetes, els adolescents i els seus drets apareixen específicament esmentats en la introducció del programa o en el resum executiu?

■ ¿El programa dedica algun apartat principal a la infància i l'adolescència? ¿En l'índex del programa figuren les propostes dirigides a la infància almenys al mateix nivell que altres polítiques que afecten amplis grups o sectors de la societat, com les polítiques de gènere o de majors?

■ En el programa, ¿els infants apareixen com a ciutadania de ple dret en polítiques clau que els afecten (educació, protecció social, protecció jurídica)? ¿Hi tenen presència com a xiquets, xiquetes i adolescents, a més de com a fills, alumnes, persones usuàries, persones menors d'edat, persones beneficiàries...?

■ ¿En el programa apareixen en altres polítiques generals/transversals (urbanisme, igualtat, joventut, cultura, servicis socials, cooperació al desenvolupament, migració, ocupació, etc.)? ¿Els tenen en compte a l'hora de dissenyar mesures en polítiques que no són específiques per a ells, però que repercutixen en la seua vida, en la família i en l'entorn?

ENFOCAMENT DE DRETS I MARC DE POLÍTQUES

■ ¿El programa electoral té en compte la infància d'acord amb l'enfocament de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, l'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030 i altres referències bàsiques? ¿El programa electoral té en compte els acords del Pacte autonòmic per la infància, les prioritats de la Garantia Infantil Europea i la Nova Agenda Urbana?

■ ¿Les mesures proposades són rellevants per al benestar infantil? ¿Les mesures inclouen la visió des de la infància i l'efecte en el benestar i els drets dels infants i adolescents?

■ ¿Les mesures en què cal van acompanyades d'una estimació de pressupost/inversió necessària? ¿Hi ha estimacions i compromisos sobre la inversió pública necessària per a aplicar les mesures proposades, sobre la repercussió que poden tindre i sobre les metes que es volen aconseguir?

PARTICIPACIÓ INFANTIL

■ ¿El contingut del programa promou la creació d'espais de participació infantil en l'àmbit local? ¿En l'elaboració del programa han participat xiquets i xiquetes directament? O, almenys, ¿s'ha tingut en compte la seua opinió obtinguda d'altres fonts (organitzacions d'infància, enquestes, reunions infantils, consells municipals d'infància, etc.)?

■ ¿Hi ha una versió del programa o de les mesures específiques d'infància adaptada als infants? ¿Podrien entendre les propostes i les conseqüències sobre ells?

EQUITAT

■ ¿El programa electoral considera amb especial atenció els infants i adolescents en situació més vulnerable, com ara infants i adolescents en risc d'exclusió social, amb discapacitat, migrants i refugiats, en el sistema de protecció judicial? ¿Inclou mesures específiques?

